

Közbeszerzési útmutató pályázók/kedvezményezettek részére 2009. augusztus 1.

Jelen útmutató célja, hogy segítse a pályázókat kedvezményezetteket a közbeszerzéssel kapcsolatos legalapvetőbb tudnivalókban eligazodni, nem váltja ki az alapos közbeszerzési ismereteket.

Az útmutató az alábbi pontokra, kérdésekre tér ki:

1. Közbeszerzési kötelezettség 1
2. Közbeszerzési értékhatárok..... 2
3. Becsült érték meghatározása, egybeszámítási szabályok, összeférhetetlenség kérdése..... 3
4. A főbb eljárási fajták és időigényük 4
5. Mikor érdemes és mikor kötelező hivatalos közbeszerzési tanácsadót, illetőleg egyéb szakértőt bevonni? 4
6. Milyen szankciókkal járhat a közbeszerzési szabályok megsértése, milyen szervezetek vesznek részt az ellenőrzésben támogatással megvalósuló közbeszerzések kapcsán? 5
7. Milyen különleges szabályok vonatkoznak a támogatás felhasználásával megvalósuló beszerzésekre, mire érdemes figyelni?..... 6

1. Közbeszerzési kötelezettség

A támogatás megítélése esetén a Projekt megvalósításába bevonandó kivitelezőt, szállítót, tanácsadót, szolgáltatót, azaz a Vállalkozót vagy Megbízottat versenyeztetéssel kell kiválasztani.

Ez azt jelenti, hogy bizonyos esetekben a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) szabályai szerint, más esetekben pedig egyéb – pályázati útmutatóban meghatározott – módon kell a Vállalkozókat, Megbízottakat kiválasztani.

A projekt megvalósítása során a Pályázók / Kedvezményezettek különös figyelmet fordítsanak a beszerzések során – akár közösségi közbeszerzési eljárásra, egyszerű eljárásra vagy egyéb módszerrel megvalósuló beszerzésre kerül sor – a közpénzek ésszerű felhasználására, a verseny tisztaságára, esélyegyenlőségre, nyilvánosságra, és az egyenlő elbánás alapelvére!

A Projekt végrehajtása során a Kbt. hatálya alá tartozó beszerzések esetén a Kedvezményezett felelőssége betartani a közbeszerzési törvény előírásait.

Ezzel kapcsolatban előzetesen is fel kívánjuk hívni a Pályázók/Kedvezményezettek figyelmét arra, hogy a Kbt. szabályai 2009. április 1. napjával jelentős mértékben megváltoztak.

A Kbt. ezen módosítása megszüntette a korábbi három közbeszerzési szintet, jelenleg ezért az ajánlatkérőknek vagy közösségi, vagy ún. egyszerű eljárást kell lefolytatniuk. A jelenlegi hatályos szabályozás szerinti egyszerű eljárás szabályai azonban nem azonosak a korábbi egyszerű eljárásra irányadó rendelkezésekkel, hanem a korábbi nemzeti és egyszerű eljárási szabályokat a jelenlegi Kbt. összevonta az új egyszerű eljárásba. Emellett a Kbt. módosítása számos eljárási részletszabályt is megváltoztatott, így különösen a részajánlattétel, a hiánypótlás, a kizáró okok igazolása, a kirívóan aránytalan ellenszolgáltatást tartalmazó ajánlat értékelése tekintetében. Változott emellett az alvállalkozók és az erőforrást felajánló szervezetekre vonatkozó szabályozás is, és az új Kbt. az ajánlattevők számára kötelező 50%-os teljesítés arányt is meghatároz.

Mindenképpen javasoljuk ezért, hogy az új Kbt. hatálya alá tartozó beszerzéseik esetén a Kedvezményezettek vizsgálják felül a korábban esetlegesen alkalmazott nyilatkozatmintáikat, sztenderd dokumentációikat.

A Kedvezményezett a közbeszerzési törvény hatálya alá tartozik különösen az alábbi esetekben:

Alanyi szempontból a Kbt. 22.§-a alapján kell megvizsgálni, a Kedvezményezett közbeszerzés köteles-e.

Amennyiben a Kedvezményezett támogatás felhasználása miatt kerül a Kbt. hatálya alá, különös figyelemmel vizsgálják meg a Kbt. 22.§ (2) bekezdését közösségi értékhatárt elérő beszerzés esetén; a Kbt. 241.§ (b) pontját pedig a nemzeti értékhatár elérése esetén.

Alapvetően nem közbeszerzés köteles intézmények – például gazdasági társaságok - is a Kbt. hatálya alá kerülhetnek, ha ezen szervezetek közösségi értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű közbeszerzését az egy vagy több klasszikus ajánlatkérőtől származó költségvetési forrásból és az Európai Unióból származó forrásból is, többségi részben közvetlenül támogatják, vagy az Európai Unióból származó forrásból többségi részben közvetlenül támogatják. [22. § (2) bekezdés b) pont].

Fel kívánjuk hívni a figyelmet e körben arra, hogy a kizárólag a támogatás miatt ajánlatkérővé váló szervezetek közösségi szintű közbeszerzési kötelezettségének keletkezéséhez egyfelől az szükséges, hogy a beszerzést részben hazai költségvetési forrásból, részben pedig az Európai Unióból támogassák, és e két támogatási forrás együttes összege kell, hogy a beszerzés becsült értékének több, mint a felét tegye ki.

Másfelől emellett közbeszerzési kötelezettség keletkezik akkor is, ha a támogatás kizárólag az Európai Unióból érkezik, feltéve, hogy az uniós támogatás a beszerzés fedezetének többségi részét adja.

Ha pedig a támogatás kizárólag hazai forrásból származik, akkor ez – egyéb feltételek érvényesülése esetén – akkor is a nemzeti (egyszerű) közbeszerzési szabályok alkalmazásának kötelezettségét rója a – támogatás miatt – ajánlatkérő szervezetre, ha a beszerzés értéke a közösségi értékhatárt eléri vagy meghaladja [241. § b) pont].

Ha a kedvezményezett egyébként is a Kbt. hatálya alá tartozik, támogatásból finanszírozott beszerzése esetén ekkor is figyelembe kell vennie az ilyen közbeszerzésekre vonatkozó, általánostól eltérő szabályokat.

Fontos kiemelni továbbá azt is, hogy az egyéni vállalkozó és az egyéni cég a támogatás mértékétől és módjától függetlenül nem köteles a beszerzése megvalósítására közbeszerzési eljárást lefolytatni.

2. Közbeszerzési értékhatárok

A közösségi közbeszerzési értékhatárok euróban és nemzeti valutában, azaz forintban meghatározott összege két évre előre rögzítetten közzétételre kerül az Európai Unió Hivatalos Lapjában, illetve a Közbeszerzési Értesítőben. A 2009. évre irányadó közösségi értékhatárokról szóló tájékoztatót a Közbeszerzések Tanácsa Elnöke a Közbeszerzési Értesítő 2008. december 31-i számában tette közzé.

Fő szabályok

A **közösségi szintű** közbeszerzésekre fő szabály szerint a következő nettó értékhatárok vonatkoznak:

Beszermzés típusa		értékhatárok
árubeszerzés	a szerzés tárgyának, valamint az ajánlatkérőnek Kbt. szerinti besorolásától függően	133 000 euró , vagy 206 000 euró
építési beruházás		5 150 000 euró
építési koncesszió		5 150 000 euró
szolgáltatás	a szerzés tárgyának, valamint az ajánlatkérőnek Kbt. szerinti besorolásától függően	133 000 euró , vagy 206 000 euró

A Közbeszerzések Tanácsa Elnökének tájékoztatója szerint 2009. január 1-től 2009. december 31-ig:

Értékhatár euróban	Értékhatár forintban
133 000 euró	34 226 339 forint
206 000 euró	53 012 225 forint
5 150 000 euró	1 325 305 627 forint

Ezen összegek alatti becsült értékű szerzések esetén a Kedvezményezettek akkor kötelesek közbeszerzési eljárást lefolytatni az egyszerű eljárási szabályok szerint, ha a szerzés nettó értéke ugyan nem éri el a közösségi értékhatárt, de eléri a mindenkor hatályos költségvetési törvényben meghatározott értékeket.

Ezek jelenleg (szintén az általános szabályok szerint)

Beszermzés típusa	értékhatárok
árubeszerzés	8 millió forint
építési beruházás	15 millió forint
építési koncesszió	100 millió forint
szolgáltatás	8 millió forint
szolgáltatási koncesszió	25 millió forint

Eltérés a főszabályoktól

A különös eljárásrendre a fentiektől eltérő értékek vonatkoznak.

Az alkalmazandó közbeszerzési szintekre vonatkozó, fenti főszabály alól a Kbt. **2009. április 1. napjával** hatályba lépett módosítása az **építési beruházások** esetében kivételt tesz. Eszerint ugyanis már a közösségi értékhatár felét (azaz 2009. január 1. – december 31. között irányadó értéken 662 652 813,5 forintot) elérő vagy meghaladó értékű építési beruházás esetén a közösségi közbeszerzési szabályokat kell szinte teljes körűen alkalmazniuk a Kedvezményezetteknek.

Minden fent megjelölt érték nettó összeget jelent.

3. Becsült érték meghatározása, egybeszámítási szabályok, összeférhetetlenség kérdése

A közbeszerzési kötelezettség megállapítása során a szerzés becsült értékét is meg kell vizsgálni, figyelembe véve a Kedvezményezett egyéb szerzéseit, azaz a Kbt. 35.§ - 40.§-ainak figyelembevételével részletes vizsgálat szükséges.

A **közbeszerzés becsült értékének meghatározása** során segítséget nyújthat a pályázatban szereplő költségkalkuláció, költségterv. Az itt szereplő költségek a közbeszerzés becsült értékének tekinthetőek, amennyiben a pályázat készítése és a közbeszerzés megindítása között nem telt el jelentős idő, azaz a költségek reálisnak tekinthetőek.

Felhívjuk a Pályázók / Kedvezményezettek figyelmét a közbeszerzési törvény 10. §-a szerinti **összeférhetetlenségi szabályokra**. Külön kiemeljük, hogy közbeszerzési törvény értelmében **nem minősül** a közbeszerzési eljárás előkészítésébe **bevont**

személynek (szervezetnek) az olyan személy (szervezet), akitől, illetőleg amelytől az ajánlatkérő:

- a) az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet-, illetőleg piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének felmérése érdekében a közbeszerzés megkezdése időpontjának megjelölése nélkül, kizárólag a felmérés érdekében szükséges adatokat közölve kért tájékoztatást, vagy
- b) a támogatásra irányuló igény (pályázat) benyújtásához szükséges árajánlatot kapott, feltéve, hogy az ajánlatkérő nem közölt vele a közbeszerzési eljárás során az összes ajánlattevő részére rendelkezésre bocsátott adatok körét meghaladó információt.

Azaz, a pályázat készítése során a költségvetés elkészítéséhez szükséges árajánlatot úgy érdemes beszerezni, hogy az árajánlatot adó szervezet a későbbi közbeszerzési eljárásban ne váljon összeférhetlenné!

4. A főbb eljárási fajták és időigényük

A közbeszerzési eljárás alapvetően nyílt, meghívásos, vagy tárgyalásos lehet, az egyéb eljárási fajták alkalmazása nem gyakori.

A nyílt eljárás egy szakaszból álló közbeszerzési eljárás. Ebben az eljárásban bárki jogosult ajánlatot tenni, aki úgy érzi, hogy képes a szerződés teljesítésére. Az ajánlatkérő, és az ajánlattevők is kötve vannak az ajánlati felhívásban és dokumentációban meghatározott feltételekhez, valamint az ajánlat tartalmához (ajánlati kötöttség). Nyílt eljárás alkalmazása esetén az ajánlatkérő nem tárgyalhat az ajánlattevőkkel, és az ajánlat a bontást követően már nem módosítható. A nyílt eljárás lebonyolításának időigénye kb. három hónap.

A meghívásos eljárás két szakaszból álló közbeszerzési eljárás. Ebben az eljárásban az ajánlatkérő által – az e törvényben előírtak szerint – az első, ún. részvételi szakaszban kiválasztottak tehetnek ajánlatot. A részvételi szakaszban kizárólag a jelentkezők alkalmassága vizsgálható. A meghívásos eljárás hasonló a nyílt eljáráshoz, mivel a meghívásos eljárásban a nyílt eljárással azonosan ajánlati kötöttség érvényesül, azaz tárgyalásra itt sincsen lehetőség. Meghívásos eljárás általában kb. négy hónap alatt folytatható le, de gyorsított eljárásban ez akár 50 nap körüli időtartamra is csökkenthető.

A tárgyalásos eljárásban az ajánlatkérő az általa – a Kbt.-ben előírtak szerint – kiválasztott egy vagy több ajánlattevővel tárgyal a szerződés feltételeiről. A tárgyalásos eljárásban nem érvényesül sem az ajánlatkérő, sem az ajánlattevők oldalán az ajánlati kötöttség, hanem a felek közötti tárgyalások során a kiírási feltételek és az ajánlat tartalma is nagyrészt módosítható. Tárgyalásos eljárás csak akkor folytatható le, ha ezt a Kbt. kifejezetten megengedi. Amennyiben a tárgyalásos eljárás két szakaszból áll, az eljárás átlagos időtartama megegyezik a meghívásos eljáráséval. Egy szakaszból álló, ún. hirdetmény nélküli eljárás azonban akár egy hónap alatt is lefolytatható. Fel kívánjuk hívni a figyelmet arra, hogy mind az európai uniós, mind pedig a hazai ellenőrző szervek kiemelten ellenőrzik a tárgyalásos eljárások jogszerűségét, mivel a Kedvezményezettnek ezen eljárásban nyílik a legtöbb lehetőségük visszaélésekre.

5. Mikor érdemes és mikor kötelező hivatalos közbeszerzési tanácsadót, illetőleg egyéb szakértőt bevonni?

Amennyiben a Pályázó / Kedvezményezett nem tudja biztosan megállapítani, köteles-e közbeszerzési eljárást lefolytatnia a projekt megvalósítása során, illetőleg a közbeszerzési eljárás lefolytatásához nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel, javasoljuk hivatalos közbeszerzési tanácsadó, vagy más, közbeszerzési jogi szakértelmekkel rendelkező személy bevonását.

Hivatalos közbeszerzési tanácsadó bevonása az eljárás előkészítésébe egyébként közösségi értékhatár elérése esetén kötelező, EU támogatás felhasználása esetén pedig a Kbt. 9.§-a független hivatalos közbeszerzési tanácsadó bevonását írja elő.

A Kbt. 2009. április 1. napjával hatályba lépett módosítása alapján azonban a Kedvezményezetteknek nemcsak a közbeszerzési, hanem a közbeszerzés tárgya szerinti, valamint a pénzügyi és a jogi szakértelmet is biztosítaniuk kell az eljárásukban. Ezért – különösen nagyobb értékű, vagy bonyolultabb eljárásokban – általában nem elegendő, ha a Kedvezményezett kizárólag hivatalos közbeszerzési tanácsadót vesz igénybe a közbeszerzése során, hanem indokolt más személy – mérnök, pénzügyi szakember, ügyvéd stb. – bevonása is.

A megfelelő szakértelem biztosításához a Kedvezményezetteknek amiatt is fontos érdekük fűződik, mivel az eljárásokat megindító hirdetmény jogszerűségét 2009. április 1. óta előzetesen kötelező ellenjegyezni, az ellenjegyzés megfelelőségéért pedig értelemszerűen az ellenjegyző személy tartozik felelősséggel.

A hivatalos közbeszerzési tanácsadó, valamint az eljárásba bevont egyéb külső szakértők tevékenységéért járó ellenszolgáltatás a támogatás elszámolható költségei körébe tartozik.

6. Milyen szankciókkal járhat a közbeszerzési szabályok megsértése, milyen szervezetek vesznek részt az ellenőrzésben támogatással megvalósuló közbeszerzések kapcsán?

Amennyiben a Kedvezményezett közbeszerzési kötelezettség fennállása ellenére közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül köt a Vállalkozóval, Megbízottal szerződést, szabálytalanságot követ el, ami a támogatás visszavonását eredményezheti. Ha a közbeszerzési eljárás nem szabályos, a közbeszerzési törvényt vagy végrehajtási rendeleteit sértő lefolytatása szintén megalapozza a támogatás egy részének vagy egészének visszavonását.

A projekt megvalósítása során számos szervezet ellenőrizheti a támogatás szabályos felhasználását, ami magába foglalja a közbeszerzési eljárások vizsgálatát is. Meghatározott támogatási összeg felett a támogató jogszabályban előírt módon részt vesz a közbeszerzési eljárás előkészítésében és lefolytatásában.

Az ellenőrzés során a Kedvezményezettek számíthatnak elsősorban a közreműködő szervezet, az irányító hatóság, valamint a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal ellenőrzésére.

Az NFÜ Európai Uniói Közbeszerzési Koordinációs és Szabályossági Egysége szakértői tanácsot nyújtanak a Kedvezményezetteknek közbeszerzési kérdésekben, illetőleg a közbeszerzési eljárás előkészítése és lebonyolítása során – a közreműködő szervezet felkérése esetén, illetve jogszabályban meghatározott esetekben – minőségellenőrzést végeznek.

A támogatás visszavonása, továbbá a már kifizetett támogatás kamatokkal növelt visszafizetése mellett azonban további szankciót jelenthet az is, hogy jogorvoslati eljárás indítása esetén a Közbeszerzési Döntőbizottság jogosult lehet az eljárás folyamán hozott ajánlatkérői döntések megsemmisítésére, illetőleg bírság kiszabására is. A bírság mértéke – a jogsértés súlyához igazodva – pedig több millió forint is lehet.

A fentiekén túl, a jogszabálysértő módon eljáró kedvezményezettek számíthatnak arra is, hogy bíróság kártérítés megfizetésére kötelezi őket a jogsérelmet elszenvedő ajánlattevők javára, és az sem kizárt, hogy a jogsértő módon megkötött szerződés semmissége is megállapításra kerül.

7. Milyen különleges szabályok vonatkoznak a támogatás felhasználásával megvalósuló beszerzésekre, mire érdemes figyelni?

A Projekt előkészítése – azaz a pályázat készítése szakaszában – során a projekt ütemtervének tervezésekor érdemes a közbeszerzés időigényét figyelembe venni, ami eljárás fajtájától függően (lásd fent) 3 hét – 4 hónap is lehet.

Érdemes továbbá a közbeszerzés költségeit is a projekt költségvetésébe betervezni. (tájékoztatásul: a közbeszerzés során eljárás típusától függően hirdetmények díja elérheti egy-egy eljárás során akár 300-400 ezer Ft-ot, továbbá számolni kell a közbeszerzési tanácsadó, egyéb szakértő, ügyvéd díjával is. E körben felhívjuk a Kedvezményezettek figyelmét, hogy óradíjas elszámolás esetén az NFÜ tapasztalatai szerint a 30-40 ezer forint közötti nettó óradíj még reálisnak tekinthető, azonban ezen összegek felett már indokolt lehet a költségvetés megfelelő tervezésének kiemelt ellenőrzése)

Fontos, hogy a közbeszerzési dokumentáció műszaki leírása és a Pályázatban szereplő projekt műszaki tartalma összhangban legyen egymással, hiszen a támogatás csak a pályázatban, illetőleg a későbbi Támogatási Szerződésben meghatározott célra használható fel.

A Kbt. 48.§-a szerint a közbeszerzési eljárás megkezdhető, azaz az ajánlati felhívás közzétehető, ha az Ajánlatkérő (Pályázó/Kedvezményezett) támogatás megszerzésére irányuló pályázatot nyújtott be, vagy fog benyújtani, azonban erre utalni kell az ajánlati felhívásban.

A közbeszerzés előkészítésére kiemelt hangsúlyt kell fektetni, hiszen a közbeszerzési eljárás eredményeképpen megkötött szerződés csak szűk körben, a Kbt-ben meghatározott esetekben módosítható!

Közbeszerzési eljárás során fő szabály szerint a Kedvezményezett az Ajánlatkérő. Amennyiben a támogatást több szervezet együttesen kapja, esetenként meg kell vizsgálni a közbeszerzési kötelezettséget és az Ajánlatkérő személyét.

A közbeszerzési eljárások iratait fő szabály szerint a szerződés teljesítését követő öt évig kell a Kedvezményezetteknek megőrizniük.

Felhívjuk a figyelmet, hogy jelen útmutató ismerete nem pótolja a közbeszerzési kötelezettség egállapításához szükséges Kbt. rendelkezések alapos tanulmányozását!

A közbeszerzési kötelezettség megállapításához minden esetben a hatályos közbeszerzési törvényt kell alkalmazni.